

CO PŘINÁŠÍ NOVÝ ZÁKON O PREVENTIVNÍ RESTRUKTURALIZACI?

Dne 4. září 2023 prezident České republiky podepsal zákon o preventivní restrukturalizaci („ZOPR“), čímž se oficiálně završila nelehká cesta české implementace směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023 ze dne 20. června 2019. ZOPR počítá s nulovou legisvakancí lhůtou a nabude tak účinnosti prvním dnem po jeho vyhlášení ve Sbírce zákonů.

Účelem ZOPR je umožnit podnikatelům ve finančních obtížích včasné řešit svou situaci, ve snaze odvrátit úpadek a jeho řešení prostřednictvím insolvenčního řízení, se kterým jsou spojeny negativní dopady jak na pozici podnikatele, tak na pozice jeho věřitelů. Jde tedy o jakýsi předstupeň insolvenčního řízení, který, pokud bude proveden úspěšně, má do budoucna insolvenčnímu řízení předejít.

Ač jsou očekávání velická, co ZOPR opravdu přinese a jak intenzivně bude využíván, ukáže až budoucí praxe. Jde o zcela nový právní instrument, ke kterému doposud neexistuje judikatura ani mnoho odborné literatury, kterých by se při výkladu sporných situací bylo možno přidržet. Abychom Vám proto již nyní usnadnili orientaci v novém předpise, dovolujeme si pro Vás níže shrnout základní parametry ZOPR a jejich dopady na podnikatele ve finančních potížích a jejich věřitele.

ADRESÁTI ZOPR

ZOPR mohou využít obchodní korporace (nevztahuje se tedy na fyzické osoby), vyjma určitých specifických subjektů jako jsou banky, spořitelny a úvěrová družstva, obchodníci s cennými papíry atd. („**Podnikatel**“).

Další podmínkou ZOPR je, aby se Podnikatel nacházel ve finančních potížích. Ty musí být na jednu stranu takového rozsahu, že odůvodňují obavu hrozícího úpadku Podnikatele, ale na druhou stranu Podnikatel nesmí již v úpadku být, přesněji, v úpadku ve formě platební neschopnosti (ZOPR umožňuje přístup k preventivní restrukturalizaci i Podnikatelům, jež jsou v úpadku ve formě předlužení).

INDIVIDUÁLNÍ PRINCIP

ZOPR není na rozdíl od insolvenčního zákona založen na kolektivním principu, který by automaticky zahrnoval všechny Podnikatelovi věřitele. Platí zde princip zcela opačný, kdy je na samotném Podnikateli, aby zvolil okruh věřitelů, se kterými hodlá restrukturalizaci provést a jejichž práv se restrukturalizací dotkne („**Dotčený věřitel**“). Bude tak např. možné provést preventivní restrukturalizaci jen s jedním Dotčeným věřitelem (např. financující bankou).

Ostatní věřitelé, jejichž práva nebudou restrukturalizací dotčena, se restrukturalizace automaticky neúčastní a jejich postavení není restrukturalizací jakkoli dotčeno. Tito věřitelé tak mají nadále zachovány veškeré právní instrumenty, kterými se mohou domáhat splnění závazků Podnikatele (pokud nebudou omezeni některým z opatření na ochranu Podnikatele – viz níže). ZOPR tak zavádí jakýsi dvoukolejný přístup k věřitelům Podnikatele.

NEFORMÁLNOST

ZOPR je vystavěn na neformálním půdorysu, který na rozdíl od insolvenčního zákona více akcentuje privátní negociace mezi Podnikatelem a Dotčenými věřiteli a upozadňuje roli soudu, osoby správce (v případě ZOPR

Klíčové body

- Zavádí pravidla pro řešení finanční krize mimo insolvenční řízení
- Lze provést jen s vybranými věřiteli
- Veřejnost procesu je výrazně omezena
- Poskytuje ochranu novému financování a vybraným transakcím

restrukturalizačního správce) a publicitu celého řízení (na kterou jsme v českém insolvenčním řízení díky ISIRu zvyklí).

Restrukturalizační soud tak do celého procesu bude vstupovat jen výjimečně, a to v jasně vymezených případech, jako je např. vyhlášení všeobecného a individuálního moratoria, potvrzení restrukturalizačního plánu, jež neschválí všichni Dotčení věřitelé, zrušení restrukturalizačního plánu, rozhodnutí o spornosti pohledávky nebo jmenování restrukturalizačního správce.

Restrukturalizační správce pak není jmenován automaticky (jako v insolvenčním řízení), ale pouze na návrh Podnikatele, většiny Dotčených věřitelů nebo v předem jasně stanovených situacích a na omezenou dobu a pro omezený okruh úkonů (např. pro přezkum pohledávky).

ZOPR se také v porovnání s insolvenčním zákonem vyznačuje výrazně nižší mírou publicity, kdy se v restrukturalizačním rejstříku nebudou zveřejňovat veškeré písemnosti (nepožádá-li Podnikatel jinak), ale pouze ty nejzásadnější (s výjimkou veřejné preventivní restrukturalizace, což je specifický druh restrukturalizačního řízení). Těmi budou např. rozhodnutí restrukturalizačního soudu, kterým se vyhláší všeobecné moratorium, či potvrzuje nebo nepotvrzuje restrukturalizační plán. Podnikatel naopak není povinen zveřejňovat oznámení o zahájení preventivní restrukturalizace, sanační projekt ani restrukturalizační plán (tyto pojmy jsou podrobněji vysvětleny níže). Až na určité výjimky tak platí, že preventivní restrukturalizace bude probíhat neveřejně.

PRŮBĚH PREVENTIVNÍ RESTRUKTURALIZACE

Preventivní restrukturalizaci zahájí Podnikatel doručením výzvy Dotčeným věřitelům, se kterými hodlá o restrukturalizaci jednat. K výzvě vždy přiloží tzv. sanační projekt, který shrnuje jeho stávající ekonomickou situaci, návrh restrukturalizačních opatření, které hodlá přijmout, práva Dotčených věřitelů, která budou restrukturalizací zasažena a odhad nákladů preventivní restrukturalizace. Sanační projekt má primárně sloužit jako podklad k zahájení vyjednávání mezi Podnikatelem a Dotčenými věřiteli a má mezi těmito stranami odstranit informační asymetrii.

Výsledkem těchto vyjednávání bude restrukturalizační plán. Jedná se o komplexní dokument připravený Podnikatelem, který již detailně popisuje samotná restrukturalizační opatření, jež hodlá Podnikatel přijmout a jejich dopad na práva Dotčených věřitelů. Přitom restrukturalizovat půjde i nepeněžitá práva věřitelů – tedy nikoli pouze peněžitá pohledávky.

V průběhu vyjednávání restrukturalizačního plánu může dojít k rozšíření, nebo naopak zúžení okruhu Dotčených věřitelů, bude-li to pro úspěšný výsledek preventivní restrukturalizace nezbytné a bude-li s tím souhlasit většina stávajících Dotčených věřitelů.

Dotčení věřitelé uvedení v restrukturalizačním plánu pak o něm budou hlasovat v předem určených hlasovacích skupinách, stanovených dle pravidel uvedených v ZOPR, a to obdobně jako v insolvenčním řízení – tedy co 1 Kč to hlas. Každá hlasovací skupina, která se pro přijetí plánu vysloví alespoň $\frac{3}{4}$ většinou, takový plán přijme. Pokud plán přijmou všichni Dotčení věřitelé a nebude obsahovat poskytnutí nového financování Podnikateli, nabývá účinnosti bez další ingerence soudu.

Pokud se tak nestane (či pokud bude zahrnovat nové financování), bude třeba, aby restrukturalizační plán potvrdil na návrh Podnikatele soud, čímž dojde k podrobení plánu soudnímu přezkumu, při němž budou nesouhlasící Dotčení věřitelé moci uplatnit své námitky. Rozsah přezkumu bude záviset na tom, zda plán přijaly alespoň všechny skupiny Dotčených věřitelů (nižší míra přezkumu), či nikoli (vyšší míra přezkumu). Účinnosti pak plán zpravidla nabude rozhodnutím soudu o jeho potvrzení. Rozhodnutí soudu o potvrzení nebo nepotvrzení plánu se zveřejní v restrukturalizačním rejstříku.

Podnikatel tak za určitých podmínek (např. že jej přijala alespoň jedna hlasovací skupina) bude moci restrukturalizační plán vnutit i nesouhlasícím věřitelům (*cram down*), ale to pouze při splnění dalších podmínek uvedených v ZOPR (rovné zacházení s obdobnými věřiteli, spravedlivost restrukturalizačního plánu k věřitelům, poctivý záměr Podnikatele, atd.), jež jsou z části obdobné podmínkám pro vnučení reorganizačního plánu věřitelům v insolvenčním řízení.

RESTRUKTURALIZAČNÍ OPATŘENÍ

Stran restrukturalizačních opatření sice ZOPR nabízí Podnikateli určitý návod, jakým směrem se ubírat (restrukturalizace majetku, závazků, vlastního kapitálu a provádění provozních změn) ovšem nijak jej v tomto ohledu nespazuje. Ten tak může přijít i s jinými opatřeními, jež ZOPR výslovně neuvádí. Jak jsme uváděli již výše, mimo

pohledávek bude možné restrukturalizovat také nemajetkové závazky Podnikatele (tedy např. závazky na dodání produktů či poskytnutí služeb).

Ač ZOPR Podnikatele ve výběru restrukturalizačních opatření neomezuje, podrobuje výběr opatření testu souhlasu Dotčených věřitelů s restrukturalizačním plánem. Podnikatel tedy bude muset Dotčeným věřitelům představit taková opatření, která v nich vyvolají dostatečnou důvěru v jeho další fungování.

PŘEZKUM DOTČENÝCH POHLEDÁVEK

S přihlédnutím k neformálnímu principu preventivní restrukturalizace je třeba zajistit, aby nebyla zneužívána k poškozování práv věřitelů Podnikatele, případně k vytváření fiktivních pohledávek za spřízněnými osobami, jež by se prostřednictvím restrukturalizačního plánu přednostně uspokojovaly. Za tímto účelem ZOPR zavádí možnost předběžného přezkumu dotčených pohledávek.

Dle ZOPR se Dotčený věřitel může domáhat předběžného přezkumu jakékoli pohledávky, jež má být restrukturalizačním plánem dotčena (tedy i své vlastní) a dožadovat se jejího prohlášení za spornou (stran její výše, pořadí, atd.). Takovou pohledávku následně přezkoumá restrukturalizační správce (kterého za tím účelem může soud jmenovat, nebyl-li doposud jmenován). Restrukturalizační soud pak posoudí stanovisko restrukturalizačního správce k pohledávce a uzná-li to za vhodné, označí dotčenou pohledávku za spornou. Taková pohledávka pak nebude preventivní restrukturalizací dotčena.

OCHRANA FINANCOVÁNÍ A DALŠÍCH TRANSAKČÍ V PRŮBĚHU PREVENTIVNÍ RESTRUKTURALIZACE

Preventivní restrukturalizace se jen zřídka obejde bez poskytnutí prozatímního (překlenovacího) financování nebo nového financování a bez služeb poskytnutých odbornými poradci. Přitom před ZOPR byla tato otázka vždy předmětem palčivých debat, obzvláště s ohledem na možnou odporovatelnost v případě budoucího insolvenčního řízení Podnikatele, pokud se restrukturalizace nezdaří. ZOPR v tomto ohledu poskytuje určitý komfort.

Plnění související s prozatímním a novým financováním, či s úhradou přiměřených nákladů na odborné poradenství (stejně jako např. plnění vynaložené při provozu závodu Podnikatele v rámci obvyklého hospodaření), nebude možné v budoucím insolvenčním řízení Podnikatele prohlásit za neúčinné (*claw back*). Za nové financování považuje ZOPR i přenechání nebo poskytnutí naturálního plnění v jakékoliv formě s výjimkou práce nebo služeb a poskytnutí finanční záruky nebo jiného zajištění za dluhy Podnikatele nebo využití peněžních prostředků nebo jiných věcí tvořících předmět zajištění Podnikatelem.

INSTITUTY OCHRANY PODNIKATELE

ZOPR také poskytuje Podnikateli několik možností ochrany před jeho věřiteli, jejichž cílem je zajistit mu dostatek prostoru pro přípravu restrukturalizačního plánu. Jako nejvíce invazivní z těchto možností ZOPR představuje moratorium, jež může být všeobecné (s účinky až vůči všem věřitelům – tedy i nedotčeným věřitelům) nebo individuální (s účinky maximálně proti třem vybraným věřitelům) a o nějž může Podnikatel žádat od zahájení preventivní restrukturalizace (u individuálního moratoria dokonce i před jejím zahájením).

Účelem moratoria je poskytnout Podnikateli ochranu po dobu 3 měsíců před určitými úkony jeho věřitelů (např. nelze zahájit insolvenční řízení; nařídit, zahájit a provést exekuci; nevzniká povinnost Podnikatele podat na sebe insolvenční návrh; nelze vykonávat právo ze zajištění a je omezeno jednostranné ukončení klíčových smluv pro provoz Podnikatele), přičemž tuto ochranu je možné nejvýše jednou prodloužit o další 3 měsíce se souhlasem většiny Dotčených věřitelů a za splnění dalších podmínek.

Vzhledem k vážnosti důsledků takového zásahu je vyhlášení moratoria v gesci restrukturalizačního soudu, který zároveň s jeho vyhlášením jmenuje i restrukturalizačního správce. V průběhu moratoria je Podnikatel dále omezen v nakládání se svým jměním. Na návrh Dotčeného věřitele může navíc restrukturalizační soud Podnikatele, po dobu moratoria, ještě více omezit v nakládání s jeho jměním nařízením předběžného opatření.

Jako méně invazivní instrument ochrany Podnikatele pak ZOPR zavádí možnost uzavřít stabilizační dohodu (*Standstill Agreement*) mezi Podnikatelem a jeho věřitelem / věřiteli (bez ohledu na to, zda Dotčenými, či nikoli), ve které se věřitelé zaváží po určitou dobu nevymáhat svá práva vůči Podnikateli, což je instrument v praxi již poměrně známý a užívaný.

Pokud máte jakékoli dotazy, neváhejte se na nás kdykoli obrátit na níže uvedených kontaktech.

KONTAKTY

Miloš Felgr

Partner

T +420 222 555 209

E milos.felgr

@cliffordchance.com

Tomáš Brožek

Seniorní advokát

T +420 222 555 114

E tomas.brozek

@cliffordchance.com

Bára Hahnová

BD, Marketing &
Communications
Executive

T +420 222 555 581

E bara.hahnova

@cliffordchance.com

Účelem tohoto shrnutí není pokrýt všechny významné otázky ani všechny jednotlivé aspekty oblastí, kterým se věnuje. Rovněž není jeho účelem poskytovat právní ani jiné poradenství.

www.cliffordchance.com

Clifford Chance, Jungmannova Plaz,
Jungmannova 24, 110 00 Praha 1, Česká
republika

© Clifford Chance 2023

Abu Dhabi • Amsterdam • Barcelona •
Beijing • Brussels • Bucharest •
Casablanca • Dubai • Düsseldorf •
Frankfurt • Hong Kong • Istanbul •
London • Luxembourg • Madrid • Milan •
Munich • Newcastle • New York • Paris •
Perth • Prague • Rome • São Paulo •
Seoul • Shanghai • Singapore • Sydney •
Tokyo • Warsaw • Washington, D.C.

Clifford Chance má smlouvu o spolupráci
s advokátní kanceláří Abuhimed Alsheikh
Alhagbani v Rijádu.

Clifford Chance má přátelský vztah
s Redcliffe Partners na Ukrajině.